

ва най-нагледно в съществуващите преводи на съвременен български език. Но ако нашите специалисти изпитват затруднения, какво да кажем за един преводач чужденец?! Натъквайки се едва ли не на всяка крачка на „трудни места“, Рандов се е обръщал ту към един, ту към друг от наличните преводи, справял се е с публикуваните езиковедски изследвания, консултирал се е с български специалисти, но в крайна сметка решението е трябвало да вземе сам. „Девет пъти съм я превеждал дума по дума! Спорил съм с български езиковеди за отделни пасажки. Дълги часове съм говорил с Ангелина Мишчева и накрая тя се съгласи с мен. . .“ — споделя той в споменатото интервю. Срещат се отделни случаи, когато Рандов не възприема нито едно от съществуващите тълкувания, а отстоява своя интерпретация. Едва ли е уместно да се впускам в подробности, но тук се налага да поясня мисълта си с един пример. В началото на оригиналния Паисиев предговор има един израз, който не е затруднил особено преводачите на съвременен български език: „Вземлите ви читатели и слушатели роде български, кои ревнуете и усрдуствете по своего рода и по свое отечество болгарское и желаете разумети и знати известно заради своего рода болгарского и за ваши отци и преотци и царове и патриарси и с(ве)тих како са испрово поживели и преишли и вам потребно и полезно ест да знаете извесно деяния о(те)ц ваших како шо знают сви други родове и язичи за нихен род и язык“. Всъщност касае се по-точно за двукратно употребената дума „известно“, която нашите интерпретатори не се поколебават да предадат на съвременен български език с „известното“ или „което е известно“. Рандов обаче ни предлага друго тълкуване — той превежда това място от текста със старинната немска дума „gewißlich“ (= сигурно, положително). В случая това не е произволно отдалечаване от оригинала, а опит за по-дълбоко, по-вярно проникване в смисъла на авторския текст. И наистина, ако разгледаме внимателно останалите изрази, където Паисий употребява същата дума, ще се убедим, че Рандов има основание за подобно тълкуване: „И испрово тако написали летописци их, но руски и московски печатени истории показуют известно како е ц(а)р грески Маноил призваз турци испрово на Болгария“ (в разказа за Иван Шишман); „за того ц(а)ра Йоана Шишмана не имает известно писато что с ним било или убили его турци. . .“ (в същия разказ); „Грци испрово не писали по реду, а нине не имают писато известно све за болгари и хробрости их. . .“ (в главата „Зде потребно совокупити заедно имена царом и царом болгарским koliko се обретают и кой по коего царствовавал“); „За то гречи известно знают и тако написано обретае се в гречески стари отечнически рукописи. . .“ (в откъса за седмочислениците от главата за българските светци). Във всички тези случаи Рандов си служи със

същата старинна дума „gewißlich“. Независимо от това, дали ще се съгласим с неговата интерпретация, или не, ясно е, че тук става дума не просто за превод, а за задълбочен критически прочит на Паисиевия текст, за упорито търсене на неговия дълбок, вътрешен смисъл, който понякога остава скрит зад фасадата на привидно понятни думи. В изпълнение на тази сложна филологическа работа Рандов се е обръщал към съществуващите преводи на Паисиевата история на съвременен български език (най-често на П. Динеков, Н. Филипов и Б. Райков), справял се е с различните издания на оригинален език (главно на Ал. Теодоров-Балан и Й. Иванов), държал е сметка за интерпретацията на неясните пасажки в някои от преписите на „История славеноболгарская“, стигал е дори до нейните основни извори — „Книга историография“ на Мавро Орбини и „Деяния церковная и гражданская“ на Цезар Бароний. Неговата работа би била, разбира се, значително улеснена, ако разполагаме с едно критическо издание на Паисиевата история. Тъй като по редица причини такова издание у нас все още няма, наложило се е преводачът да изпълнява някои несвойствени за него задължения, да стане същевременно и изследовател на Паисиевия текст. Може би той не навсякъде да е сполучил в своите интерпретации (това ще се изясни, след като бъде подготвено въпросното критическо издание), но все пак похвално е, че не е подходил към задачата формално, че се е опитал да проникне под повърхността на видимите от пръв поглед явления.

Дори само за това, че е превел Паисиевата история на немски — един от разпространените европейски езици, — Норберт Рандов заслужава нашата признателност, защото, както отбелязва сам той в своя „Послеслов“, по този начин се открива възможност Паисиево слово да бъде оценено по достойнство и извън пределите на България. А като се има предвид, че разгледаното издание не е просто превод или поне далеч не е само превод, извършената работа заслужава най-висока оценка. Струва ми се, че не би било пресилено, ако я наречем истински културен подвиг.

Илия Тодоров

ТРАДИЦИЯ. ЛИТЕРАТУРА. ДЕЙСТВИТЕЛНОСТ. ПРОБЛЕМИ НА СТАРОГРЪЦКАТА ЛИТЕРАТУРА В СВЕТОВНОТО ЛИТЕРАТУРОЗНАНИЕ. СЪСТАВИТЕЛ Б. БОГДАНОВ. Изд. „Наука и изкуство“, С., 1984 427 с.

В сборника „Традиция. Литература. Действителност“ участвуват автори от различни страни, използващи различни методологии и различни научни езици. В това отношение сборникът е привлекателно разнообразен, а

в друго — привлекателно единен. Накратко — сборникът е богат. Разбира се, не е безупречен като съставяне — някои неща биха могли да отпаднат, да се добавят други, а също като превод — някои статии биха могли да се преведат по-чисто. Отказваме обаче да заемем критична гледна точка, защото няма нищо по-лесно от това. Представеният огромен материал — цялостно развитие на старогръцката литература, обхващащо 15 века, и необозримият брой трудове върху него — обезсилват и правят неужни възраженията. Едно нещо обаче трябва да се каже — това е първият преводен сборник от този род у нас, който представя богатството на литературознанието и защитава престижа на аналитичното занимание с литература в културоложки план върху определен материал*. Работата на преводачите и на редактора при неустановеността на литературоведската терминология, при сложността на включените в сборника статии, изискващи не само познаването на гръцката античност, е била изнурителна и деликатна. Пред нас е книга, чийто текст ще въздейства именно поради успешното си изпълнение на български. Вособена степен това важи за преводите на Б. Атанасов, които позволяват да се долови в българския висока трудност на немските текстове.

Повечето от работите в сборника са глави от изследвания, станали вече класически: „Мимезис“ на Аuerбах, „Гърците и ирационалното“ на Е. Додс, „История на античната естетика“ на Лосев, „Откриване на духа“ на Бр. Снел, „Пътща и форми на ранното гръцко мислене“ на Х. Френкел. По значимостта на настоящия неголям сборник можем да се досещаме за значимостта на онава, което е останало непреведено. Включени са още няколко студии, твърде важни за разбирането на античността — на В. Кранц, С. Аверинцев, О. Фрайденберг, А. Лески, Фр. Адрадос, Аза

* Нека по този повод кажем няколко думи за търсената от читателите библиотека „Литературни светове“, от която занапред ще очакваме още ценни книги. Досега свикнахме тя да ни предлага книги, чийто руски оригинали са достъпни, или книги от далечното минало на литературознанието (Сент-Бьов, Брандес, Тен), или пък томовете, иначе хубави, но по-подходящи за издателствата на художествена литература (Мороа, Цвайг). Може би с настоящия том библиотеката „Литературни светове“ е решила да не страни от „специализираното“ съвременно литературознание, защото доброто литературознание не може да бъде тясно специализирано, макар понякога да се преструва на такова. В този смисъл рецензирият сборник възбужда първоначалните надежди. Обществената необходимост от него, разбирана и като аналитичен паралел на преводните творби на старогръцката литература, е извън всяко съмнение, а бързото му разпродаване изглежда като потвърждение на това.

Алибековна Тахо-Годи. Много уместно е включването на двете ценни социологични статии на Ю. Давидов и Ж. П. Вернан. Останалите работи в сборника са на равнището на изброените. Въстълпението на съставителя по право и не просто защото така е прието се нарежда до останалите статии със свой глас в мощния диапазон на сборника, който без уговорки може да се причисли към авторските книги на Б. Богданов, ако мярката за авторство е деликатната изработка на едно сложно цяло. Във въстълпението се разглеждат основните понятия, организиращи като идея съставянето на сборника. Привлекателната вещина, с която са написани бележките, ги превръща в ориентир и понякога във внимателен коректив на мненията на авторите; необходимо допълнение към сборника, те без друго карат специалиста да не съжалява за изпуснатите бележки на оригиналите. Няма обаче именен показалец.

В най-добрите статии забелязваме едно обстоятелство — затруднени сме да определим гледната точка на авторите спрямо тяхната материя. С малки изключения гледната точка не ни се натрапва и почти не можем да кажем какви възгледи притежават авторите по този или онзи проблем. Става дума не за това, че авторите нямат възгледи, а за своеобразния начин на тяхното излагане. Когато казваме, че историкът на литературата притежава възглед или гледна точка, наблюдаме на притежанието, на това, че той има нещо. Очакваме, че ще следим неговата гледна точка, която като светлинен сноп ще насочва погледа ни в определена посока. Виждаме активността на автора да овладее предмета си, несъздавано да го направи свое притежание, виждаме неговата реакция към материала, представяща се за самия материал. Накратко, принудени сме да следим активността на гледната точка вместо това, което се изследва.

Статияте в сборника не ни заставят да следваме собствената активност на една или друга гледна точка или възглед. Трудно е да се формулира какъв е характерът на тези статии и къде се крие методологичното им своеобразие. Нека започнем с това — те преместват вниманието от своята гледна точка към многообразието на историческия материал. Онова, което присъства в статиите, е самият материал; неговата основна характеристика е целостта, липсата на части, изолирани и достатъчно обособени в себе си. Много от авторите, израсли като учени в лоното на филологията, започват своя път към материала с изследване на езикови детайли. Това изглежда като противоречие с посочената основна характеристика на материала. Грънали от детайла, от дребното и частното, те стигат до схващания за човека, за човешко поведение и до обобщителите на старогръцката култура. Езикът е за тях отклоненият човешки опит; намерени са не просто значениата на ключови думи у Омир или Хезиод,

несъпадащи със значенията на същите думи в по-късния старогръцки, нито само правилата за свързване на елементите на епоса и на античската драма в структура (статията на Бр. Снел, Додс, Френкел, Давидов, Лески). Открито е същественото — човешкият опит — и то възстановен отвътре, в собственото си развитие и непрекъсната активност.

В това движение от повърхността на езиковите и художествени детайли към дълбочината на обобщителите на културата отпада следваната посока и историкът се намира сред материала (inter-est), налице е активността на самия материал, неговото незатъмнено от нашите възгледи или интерпретации присъствие. В този смисъл авторите не реконструират редки неща или „отломки от мъртво музейно минало“. Вече можем да кажем нещо по-определено за методологията на статиите. Тъй като самият предмет не позволява на историка на старогръцката литература и култура да се заплесва по отделното и частното, вниманието към цялото е основна характеристика и на самите изследвания. Това определя и отношението на авторите спрямо фактите. Те не схващат фактите като нещо обективно и независимо от човешките действия, като нещо несъотнесено към определено поведение и разбиране — фактите са само пресечни точки на ценности и човешки отношения. Ще отбележим още една важна характеристика на изследванията — в тях е преодоляно насилието над материала, дошло като последица от подчиняването му на определена гледна точка. Ето защо активността на възстановения човешки опит продължава да действа и извън границите на статиите във внушението за изтъпано изобилие на човешки поведения, реакции и възгледи. Така откриваме още една хуманистична характеристика на целия том — приемане на разнообразието и култивиране на способност за ориентироване в него. Такава са и особеностите на изследвания материал. Характеристиките на материала са характеристики и на самите статии. Долавяме пулсирането на живот в тях и това е пулсирането на възстановения и движещ се човешки опит. Сега по обратен път разбираме каква е гледната точка на авторите — тя е в оживяването на подборяния и подреден материал, в неговото реално тук-сегашно присъствие. Четейки работите, публикувани в сборника, ние следим съотнасянето с нас на един протяжен във времето опит.

Искаме да подчертаем — конституиращо за отношението е неговата обратна активност, от миналото към нас, а не от нас към миналото. Тогава миналото престава да бъде нещо, за което притежаваме някакви знания, за да стане нещо, което присъствува около самите нас. Един пример. Преводът на Омировите поеми е крайно необходим, но съвършено недостатъчен, за да бъдем поставени в отношение към тях. Обикновено сме склонни да виждаме — още от училище — общочовешките им страни, което означава да видим себе

си, но в антични одежди, да намерим това, което ни е известно, и преди да прочетем поемите. Тази гледна точка без съмнение има право на съществуване и притежавайки я, не се придвижваме особено към разбирането на Омир.

Нека се спрем във връзка с това на две достатъчно различни статии — на „Определянето на фантазията“ на Уйтман и на „Старогръцката „литература“ и близкотоизточната „словесност“ на Аверинцев. В V в. пр. н. е. в Гърция има сложна политическа ситуация. Комедията на Аристофан преодолява нейната хаотичност, като създава една съвсем своя и в много отношения недействителна действителност. Тази своеобразна действителност е приближена към нас чрез една съпоставка с живописата на С. Дали (самата тя така трудна за разбиране, както комедията на Аристофан) и с буфоната на нямото кино. Неочакваната съпоставка не само приближава комедията на Аристофан, но същевременно отдалечава от нас Дали и нямото кино, разтваря пределите на нашата съвременност, а в този смисъл — и собствените ни предели. Това превръща съпоставянето в нещо повече от едно съпоставяне. Превръща го в обяснение, което разширява нашата реалност. Не авторът, а описанията на картините на Дали и на сцените от филмите на Лаурел и Харди и Харпо Маркс обясняват творчеството на Аристофан. Античният и съвременният опит се движат и оглеждат един в друг.

Това изглежда толкова необикновено и се среща толкова рядко, че ще го повторим: „античният и съвременният опит се оглеждат един в друг“. Такава е позицията на сборника и тази позиция изглежда актуална. Методологичните сражения, в които днешният литературовед е длъжен да се включи, така както гимназистът трябва да си вземе матурата, са едната страна на проблема за литературознанието, другата страна на което се вижда веднага, щом се досетим, че от една възраст нататък човек чете не за да възприема убеждения и не за да знае и да покаже на другите, че знае, а за да сравнява своя опит с тоя на другите, да се оглежда в него и следователно да се направи видим за самия себе си.

Във взаимната активност на Аристофан, Дали, Маркс, Лаурел и Харди е извършена една трансформация. Възстановен е не просто един античен опит. В хода на статията започваме да явяваме, че в Атина през V в. пр. н. е. могат да използват опита, чийто видим резултат е творчеството на Дали и на нямото кино, за разбиране на съществени страни от своята култура и собствено поведение. Сходен извод може да се направи и от великоленната студия на Аверинцев. Човешкото поведение в старогръцката култура, съпоставено с различното поведение на юдейската, създава възможността за взаимно проникване, което убеждава в тяхната незавършеност и незатвореност. В работите на Аверинцев и на Уйтман е изпълнено съществено-

То условие, което позволява разширяването на нашата реалност чрез присъствието на миналия опит в тук-сегащото. Условието може да се формулира и така: да се избегне опасността на гледната точка, на нашата активност към материална, да се постигне присъствието му чрез временно отстраняване не само на гледната точка, но и на самите себе си, да не се замества изследваният човешки опит с разсъждения върху него. Когато налага върху чуждия, несвоя опит своите възгледи и знания, историкът на литературата всъщност го покрива с тях и го унищожава. В този смисъл активността на гледната точка е при нуда, която превръща историята на литературата в атрибут на собствените размишления, а не в енергия, преобразуваща самите нас и едва като следствие на това преобразуваща и нашите размишления. Заслуга на съставителя е, че не срещаме в сборника статии, подменящи възстановяването на опита чрез квазианализ на собствените си знания, проблеми и ограничения. Ако се спираме толкова подробно на проблема за гледната точка, то е, защото нейното отсъствие или активност е от решаващо значение за методологията на литературно-историческото изследване.

Но да се върнем към работите на Уитман и Аверинцев. Без съмнение ще открием в статията на Уитман и липсата на граници, свободното придвижване между античната и съвременната епоха, липсата на така характерната за европейските филолози интелектуалност, чиего внимание е насочено предимно към образцовите постижения на културата. В прекрасното хрумване да се поставят един до друг Аристофан, Салватор Дали, Стенли Лаурел и Оливър Харди е проявена и една познавателна демократичност, която авторът превръща в методология. Освен това нашето безпокойство, дали развитието на културата има обобщители, разбираеми и вън от създалата ги среда, е премахнато.

Съпоставката на Аверинцев е от друг тип, тя предполага определена подготовка, за да се възприеме и верифицира. Тонът е този, който въздействува и при по-слаба осведоменост за материята от страна на читателя, защото Аверинцев, казвайки много неща, сякаш че казва още повече. Това е основна причина за мощното въздействие на работите на съветския историк на културата, дори когато остават неразбрани. От гледна точка на съдържанието съпоставката, извършена от Аверинцев, е по-трудно достъпна и интелектуална и диатрибният тон на автора я променя и жизнено я преодолява, докато съпоставката на Уитман се разполага в отворено площадно пространство. Като методология обаче и двете заедно с „Белсът на Одисей“ функционират по сходен начин.

Да кажем, че в споменатите три статии, както и в статиите на О. Зеел и О. Фрайденберг, времената започват да се движат, макар и явно, ще бъде твърде общо. Не се анализират готовите структури, а се възста-

новява в един възможен план пътят до тези структури, движението и собствената активност на опита, довел до структурата. Получава се нещо привлекателно и неочаквано — вече готовата структура се оказва незавършена, разкрита е вътрешната ѝ сила да доведе до нов опит и вместо само край, тя е и ново начало.

Когато говорим за възстановяването на минал опит (като активност, а не като притежание), възниква въпросът — осъзнавани ли са от съвременниците тези негови страни, които ние виждаме? Могли ли са хората от епохата на архаиката, класиката или елинизма да изразят по този начин схващането си за човека, за времето или за изкуството? Разбира се, ние знаем неща, неизвестни за тях, имаме друг опит и го изразяваме с език, който не може да не е различен от техния.

Сравнени помежду си, статиите също са изпълнени на различни, но близки научни езици. Една от прилики е характерното за филологията свърхстарателно зирене в де тайлите на текста (Акрибия). Този начин на раздробено вглеждане е предизвикан от значителната пространствена и временна отдалеченост на текстовете, от желанието да не се сгреша, да не се размине филологът със скрития смисъл. С други думи, вниманието към огромния и разсипан масив от исторически, езикови и литературни сведения е предизвикано от херменевтична необходимост. Акрибията не може да се пренебрегне или отстрани — не е и необходимо, тя обаче не е ценност сама по себе си. Изчерпващото проучване на текстовете е началото на пътя от текста към един възможен отминал свят. Включените в първия раздел статии представят образцово достойнствата на откритата — приемаща и излъчваща влияния — филология. Те са в осмислянето и свързването на детайлите в комплекси и чрез това в постиганото съществуване на езика, литературата и историята, в крайна сметка — на човека.

В други статии (на Вернан, Давидов, Циглер и Кл. Прео) пряко се наблюдава културната среда в широк план, което изисква един социологичен език, за да се изрази нейната динамика. Опитът да се свържат в цялост различни страни на културата поражда философски проблеми и съответен език за назоваването им, дори тогава, когато не става изрично дума за категориите или разволя на старогръцката философия (статии на Френкел, Лосев, двете статии на Аверинцев, Давидов, Снел). Философският план, предизвикан от цялостния поглед върху проблемите присъствува, макар и не така явно, и в другите статии.

Разнообразието, което не е голямо, но все пак е налице, повдига въпроса за ефикасния научен език, с който трябва да се изследва старогръцката, а в по-общ план — и всяка европейска история на литературата. Онова, което виждаме тук, е следното. Сложното разноезично съчетаване в статиите се прибли-

жава към материала и допуска като своя възможност да бъде коригирано от него. Когато казваме, че научният език се приближава към материала, това не е само пространствена метафора. Самият материал се подава на изследване и разкрива свособразното си при съотносим с него език, при език, чиито категории не се налагат, а взаимодействуват с него и „се оформят от неговата плътност“. Във внимателното приближаване на езика към историческия материал се изпробва възможността за отношението, което би могло да се осмисли. За нито един от авторите не може да се каже, че работи с езика само на една научна област, езикът им е винаги съчетание в търсенето на комплексен език, и това е предизвикано от комплексността на предмета.

Ако авторите не се занимават на първи план тясно с проблемите на литературата и на художествеността, причината е, че литературата е недостатъчно затворена област, която не може сама да установи езика за своето изследване. Историческите особености на една литература (дори когато тя е достатъчно обособена и наблюдаема, каквито изглеждат съвременните европейски литератури) са свързани с особеностите на поразяващата я културна и социална среда и не могат задоволително да бъдат обяснени без нея. Литературата е част от по-голямо цяло и за доброто ѝ познаване трябва да се познават особеностите на цялото. Коя история на литературата би могла да не си задава въпроса за това, как съществува човекът в своето поведение, ако иска да остане история? Този въпрос не отменя проблема за литературната специфика, защото човекът и неговото поведение стават други, когато на тях се гледа през един текст, и съвсем други, когато този текст е литература. Тази специфика е конкретно-историческа величина, тъй като, изразявайки от определена среда, литературата въздейства върху нея, като решава нейни проблеми. Тя може да бъде разбираана и като универсално положение, но такова разбиране също е следствие на специфична историческа ситуация. Става дума не за готовите структури, а за поддръждането и корекцията на опита и на действителността, което извършва художественото творчество.

Това положение става по-очевидно в постара, с по-ниска степен на различеност и специализираност културна среда. На подобни предпоставки, а именно, че социалното напрежение има свой психичен корелат, който също толкова напрегнато се отразява в изкуството, се основава предположението на К. Циглер за характера на елинистическия епос. Социалните промени и движения, смята той, се отразяват във всички изкуства на една епоха, затова, ако открием особеностите на средата, които се повтарят в изкуството на елинизма, ще открием какви са били особеностите на загубения елинистиче-

ски епос. По сходни подбуди в статиите на Снел, Додс, Ярхо, Френкел литературата се разглежда като документ на културата, а не като специфичен художествен феномен. Съпоставени с тях, статиите на Фрайденберг, Адрадос, Лески и Тахо-Годи сякаш са по-специфично литературни.

Научният език на статиите, казахме, е винаги сложно разноречие, за да е по мярката на изследваното цяло, и заедно с това този език е съвременен. Авторите не си служат с категориите на старогръцката култура като със свои собствени; вече създадените използват, а други конструират. По начин, разбираем за нас, научният език преформулира непознатото, като го приближава. Когато Снел и Френкел възстановяват Омировата представа за човека и сващането за времето в архаичната епоха или когато Вернан и Давидов реконструират социално-психологическите основания на атическата трагедия и нейната функция, те извършват това не с езика, на който е бил изразяван и осмислян този опит. Дори когато гледната точка отпадне, езикът е този, който установява отношението с миналия опит. В този смисъл той е прозрачен и е начин на съществуване за нас на самия минал опит.

Срещата между съвременния език и изследвания материал предава от двете опасности — превръщането на миналото в наша представа, която ще се използва за никакви цели, и задоволяването с този образ на миналото, който то е създадо за самото себе си. И в двата случая отношението не съществува, закрито от еднопосочната гледна точка. Да се изследва една отдалечена култура само със собствените ѝ категории, изглежда невъзможно. Дори да допуснем, че може да говорим за едно отминало време на един от неговите езици, то това ще бъде стилизация, защото изследователят няма същите преживявания, същия личен и социален опит. Онова, което не съществува в стилизацията, е битието на езика, наподобява се само готовата му форма. . . А и тази стилизация е ненужна, защото отново би изисквала съвременно разбиране и тълкуване. Взаимодействието става възможно, когато прилаганият език не е готова форма и е обогатен с друг опит, различен от този на изследваната среда. Вътрешната енергия на научния език, усиlena от срещата с историческата среда, може да разшири не само нашето, но и собственото пространство на средата, да разкрие и онова, което е съществувало, но е останало неосъзнато за старите гърци, онова, което вече не е вътрешна представа на старогръцката култура за самата нея.

Дотук бяха разисквани две важни за методологията на сборника положения: авторите успяват да възстановят един човешки опит и го постигат с помощта на съвременен научен език. Двете положения са в противоречие, което изглежда е неотстранимо, съставлява същността на историческото изслед-

ване и е гаранция за неговата възможност в границите, в които то е възможно. Все пак трябва да се съмияваме, че възстановеният опит е действително съществувалянт; по-скоро възстановява се винаги един възможен опит, който ни е необходим. Затова и този сборник може с полза да бъде четен и от „структуралисти“, ако все още ги има, и

от „рецептивисти“, доколкото са се появили, защото, по думите на един голям днешен литературовед, „зад фразата „съвременният читател не чете специализирано литературознание“ се крие човек, който изобщо не чете литературознание“.

Димитър Дочев, Ангел Ангелов

SOMMAIRE

40 ans depuis la victoire contre le fascisme et le militarisme japon

Guéorgui Pentchev — Une fleur et un vieux casque	3
Guéorgui M. Grigorov — Les poètes bulgares durant la guerre patriotique	17
Ivan Tzvetkov — La poésie lyrique d'Alexandre Tvardovski	25
Nikolaï Aretov — L'homme de lettres et le traducteur Dimitre T. Douchanov	44
Rosalia Likova — Nikolaï Liliev, poète de l'harmonie	65
V. D. Andreev, P. A. Dmitriev (Léninegrad) — N. S. Derjavine — un des fondateurs de la science slave soviétique (Aux approches du 150 ^e anniversaire du début de l'enseignement des études slaves dans les universités de Russie et de l'URSS)	85

Profils

Evtim Evtimov — Sous le signe de la haute mesure (Guéorgui Djagarov)	98
--	----

Problèmes de la traduction poétique

Dimitri Ivanov — Des jeunes traducteurs de la prose artistique	105
--	-----

A travers la pensée esthétique mondiale

Thomas Mann — Parler de soi même	117
----------------------------------	-----

Communications scientifiques

Stéphane Vélikov — Lettres de Nikolaï Liliev adressées au poète Assène Raztvetnikov	132
Vladimir Yanev — Les corrections de Nikolaï Liliev	139

A travers la presse étrangère

Lu dans les revues littéraires de l'URSS, de l'Allemagne Démocratique, d'Autriche et Espagne	147
--	-----

Revue

Konstantin Metchev — „Pages sur l'histoire de l'école littéraire de Tirmovo“, par Georgui Dantchev	156
Ilya Todorov — „Paissi von Chilandar. Slawobulgarische Geschichte“	157
Dimitre Dotchev, Anghel Anghélov — „Tradition. Littérature. Réalité. Problèmes de la littérature grecque ancienne dans la science littéraire mondiale“, recueil	159

СП. „ЛИТЕРАТУРНА МИСЪЛ“ ПРИЕМА ЗА ПУБЛИКУВАНЕ СТАТИИ С ОБЕМ
ДО 40 СТАНДАРТНИ МАШИНОПИСНИ СТРАНИЦИ. РЪКОПИСИ, НАДВИШАВАЩИ
ТОЗИ РАЗМЕР, НЕ СЕ РАЗГЛЕЖДАТ ОТ РЕДКОЛЕГИЯТА
ВСИЧКИ РЪКОПИСИ СЕ ПРИЕМАТ ЕДИНСТВЕНО В ДВА МАШИНОПИСНИ
ЕКЗЕМПЛЯРА (ИЛИ ОРГИНАЛ И КСЕРОКОПИЕ)

Адрес на редакцията: сп. „Литературна мисъл“, ул. „Чапаев“ 52.
бл. 17 1113 София, тел. 73-31 (вътр. 39-94)

© Институт за литература
при БАН
1985
с/о Jusautor, Sofia

Технически редактор *К. Иванова*

Коректор *К. Тошева*

Дадена за набор на 29. III. 1985 г.

Подписана за печат на 18. VI. 1985 г.

Формат 70/100/16

Печатни коли 10,25

Издателски коли 13,28

Тираж 1700

Изд. индекс 10208

Годишен абонамент 12 лв.

Отделна книжка 1,30 лв.

Печатница на Издателството на Българската академия на науките

1113 София ул. „Акад. Г. Бончев“, бл. 6 Поръчка 244